Sva zahvala pripada samo Allahu, neka su mir i salavat na Allahovog Poslanika, njegovu porodicu i njegove ashabe, te sve oni koji ga slijede, a zatim.

Zaista je Bajram (arapski *el e'id*) dan radosti, veselja i uljepšavanja. Dan u kojem Allah voli da se vide tragovi Njegovih blagodati na Njegovim robovima. On isto tako predstavlja jedan od znakova ispravne vjere i jedan od obreda ('ibadeta) Islama. On sadrži svoje propise i edebe (načine ponašanja). Od najvećih i najvažnijih propisa Bajrama je salatul-e'id (bajram-namaz).

Šta znači *El E'id*:

Jezičko značenje: označava povratak, nešto što se svake godine vraća, odnosno, za njega se kaže da je to dan u kojem se vraća radost (sreća). [El Kamus el Muhit ve Tadž el 'Urus ve Lisan el 'Arab]

Tradicionalno značenje: predstavlja nešto na što se ljudi navikavaju i stalno vraćaju.

Svaki narod ima svoj *E'id* (Bajram) u kojem se vesele, uljepšavaju, raduju i okupljaju. Rekao je Uzvišeni: {A svakom ummetu smo načinili obrede, da spominju ime Allahovo} [El Hadždž: 34]. Rekao je Ibn 'Abbas: „'Obrede' znači *el e'id* (Bajram)." [Tefsir Ibn Kesir]

Za muslimane postoje dva bajrama (*E'id el fitr* i *E'id el adha*/ramazanski bajram i kurban bajram). Nije dozvoljeno proslavljati druge praznike pored ovih, kao što su nevjernički praznici Nova Godina i drugi. „Prenosi se od Enesa, radijallahu 'anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu čiji su stanovnici imali dva praznika iz vremena džahilijjeta u kojima su se igrali i zabavljali. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ih je: 'Koja su vam to ta dva dana?', a oni su odgovorili: 'Dva dana u kojima smo se zabavljali u vrijeme džahilijjeta.' Na to im Poslanik reče: 'Allah vam je ih zamijenio sa dva bolja praznika: Kurbanskim i ramazanskim bajramom.'" [Hadis Sahih, bilježe ga Ebu Davud i drugi]

Rekao je Uzvišeni: {I oni koji ne svjedoče lažno, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno} [El Furkan: 72]. Ebul-'Alija, Tavus, Ibn Sirin, Ed-Dahak i Er-Rebi'a su u vezi ovog ajeta rekli: "'Ne svjedoče lažno' znači ne svjedoče (ne slave) praznike mušrika." [Tefsir Ibn Kesir]

Propisi bajram-namaza:

Bajram-namaz je vadžib svakog pojedinca. To je *fard 'ajn* (stroga obaveza) svakog sposobnog, punoljetnog, razumnog muslimana. Napuštanje bajram-namaza bez opravdanja je grijeh. To je potvrđeno u govoru mezheba Ebi Hanife, te predajama od Ahmeda, te govorom nekih od Šafija i Malikija, i to je mišljenje šejhul-Islama Ibn Tejmijje i Ibnul-Kajjima i Eš-Ševkanija, rahimehumullah džemi'an. Njihov dokaz za to je govor Uzvišenog: {Zato obavljaj namaz za Gospodara svog i kurban kolji} [El Kevser: 2]. Što znači da je vadžib da se klanja bajram-namaz *el adha* i da se kolje kurban, te isto tako stalno prisustvovanje Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, na bajram-namazu, te prisustvovanje četvorice pravednih halifa, radijallahu 'anhum, potvrđuje to. Isto tako, naređenje Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, da izađu i prisustvuju namazu, pa čak i žene koje imaju mjesečnicu (dozvoljeno joj je izaći ali ne smije klanjati). Isto tako, bajram namaz ukida obavezu klanjanja džume namaza ako nastupe na isti dan, jer vadžib može ukinuti samo vadžib.

Vrijeme bajram-namaza:

Bajram namaz počinje od kad se uzdigne sunce dužine koplja i traje sve do zevala (prije podne namaza). Dužina koplja znači oko 15 minuta od izlaska sunca. Od sunneta je da se kod *e'id el fitr* (ramazanskog bajrama) malo kasni sa početkom namaza kako bi muslimani uspjeli dati zekatul-fitra. Dok je kod *e'id el adha* sunnet da se ubrza sa namazom kako bi muslimani što prije zaklali svoje kurbane.

Mjesto klanjanja bajram-namaza:

Od Ebi Sa'ida el Hudrija, radijallahu 'anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je izlazio na dan ramazanskog i kurbanskog bajrama na musallu i prvo čime bi počeo bio je namaz." [Muttefekun 'alejhi] Musalla nije mesdžid, nego je to mjesto za namaz napravljeno na velikom prostoru (pustinja ili velika čistina). Stoga, izvorno i sunnet je da se bajram-namaz klanja na velikom prostoru (čistini). Međutim, ulema je rekla da se može klanjati i u mesdžidima u slučaju hladnoće, kiše i straha.

Sunneti i edebi kod izlaska u musallu za vrijeme bajram-namaza:

1. Kupanje, uljepšavanje i mirisanje: Rekao je En-Nevevi: "Šafija i njegovi sljedbenici su se složili da je mustehab kupanje (gusul) za onoga ko prisustvuje i ko ne prisustvuje namazu. Isto tako su se složili da je mustehab uljepšavanje, čišćenje i uklanjanje dlačica, te siječenje noktiju, uklanjanje neugodnih mirisa, te namirisavanje tijela i odjeće. [El Medžmu'a]

2. Oblačenje najljepše odjeće: Rekao je Ibnul-Kajjim u vezi sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koje je radio za vrijeme dva bajrama: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi na bajrame oblačio najljepše odijelo. Imao je poseban ogrtač kojeg je oblačio za bajrame i petkom. Jednom je obukao ogrtač zelene boje, jednom crvene boje." [Zadul-Me'ad] Prenosi se od El Bujhekija u sahih predaji da je rekao: "Ibn 'Omer, radijallahu 'anhu, je za Bajram oblačio najljepšu odjeću."

3. Pojesti nešto prije odlaska u musallu za e'id el fitr (Ramazanski bajram): Prenosi se od Enesa, radijallahu 'anhu, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ne bi poranio na dan ramazanskog bajrama sve dok ne bi pojeo datule." [Bilježi Buhari] Sunnet je da se pojede neparan broj. Tri datule ili pet ili sedam. A ko ne bude imao datule neka onda popije vode ili bilo šta dozvoljeno od hrane ili pića. A što se tiče *e'id el adha* (Kurban bajrama) onda je tu mustehab (preporučljivo) da ne jede sve do poslije namaza. Pa neka onda pojede od kurbana kojeg je zaklao.

4. Donošenje tekbira: 'Abdullah Ibn 'Omer, radijallahu 'anhu, bi rano odlazio na musallu, odmah poslije izlaska sunca, i sve dok ne bi došao do musalle donosio bi tekbire, a zatim bi nastavio donositi tekbire na musalli. Zatim bi donosio tekbire sve do dolaska imama. Selefi su jače i više donosili tekbire za vrijeme *e'id el fitra* (ramazanskog bajrama) nego za vrijeme *e'id el adha* (kurbanskog bajrama). Buhari je rekao u svom Sahihu: "'Omer, radijallahu 'anhu, je donosio tekbir u svojoj kubbi kod Minne pa bi čuli oni u mesdžidu nakon čega bi i oni donosili tekbir, nakon čega bi donosili tekbir i oni na ulicama sve dok se Minna ne bi tresla od tekbira." Vrijeme donošenja tekbira ramazanskog bajrama počinje nakon zalaska sunca posljednjeg dana ramazana, sve do dolaska imama za klanjanje bajram-namaza. A što se tiče Kurban bajrama, donošenje tekbira počinje od fedžra (sabaha) na dan 'Arefata (9. Zul-Hidždža) i završava sve do poslije ikindije namaza, posljednjeg dana tešrika (13. Zul-Hidždža). Donošenje tekbira je kao što slijedi: "Allahu Ekber Allahu Ekber La ilahe illa Allah vAllahu Ekber Allahu Ekber veLillahi-l-hamd).

5. Izlazak žena i djece: Od Ummu 'Atije, radijallahu 'anha, prenosi se da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naredio nam je da za Ramazanski i Kurbanski bajram izađemo (na musallu). Mogle su izlaziti i one koje su imale hajz. One bi se udaljile od mjesta gdje se klanja i bile bi iza ljudi, te bi donosile tekbire. Prisustovale bi dobru i dovi muslimana." [Muttefekun 'alejhi]

6. Otići na bajram namaz jednim, a vratiti se drugim putem: Od Džabira, radijallahu 'anhu, se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi na bajram-namaz otišao jednim, a vratio se drugim putem."

Kako klanjati bajram-namaz:

Rekao je ʻOmer, radijallahu ʻanhu: "Namaz ramazanskog bajrama je dva rekata, kao i namaz kurbanskog bajrama isto dva rekata. To je puni namaz, nije skraćeni, kao što je rekao vaš Poslanik." [Sahih, bilježi ga Ahmed] Prenosi se od 'Aiše, radijallahu 'anha, da je rekla: „Prvi tekbir na namazu (ramazanskog i kurbanskog bajrama) – odnosno na prvom rek'atu – iznosi sedam tekbira, a na drugom (rek'atu) iznosi pet tekbira, bez tekbira na ruku'u (pregibanju)." [Sahih, prenose ga Ebu Davud i drugi] Od sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu ʻalejhi ve sellem, je to da je na prvom rek'atu učio suru Kaf, a na drugom rek'atu učio je suru El Kamer i običavao je učiti suru El 'Ala, te suru El Gašija. [Bilježi Muslim] Bajram namaz se klanja tako što se donosi sedam tekbira na prvom rek'atu, bez tekbira el ihram (početnog tekbira), zatim se uči sura El Fatiha, te sura El 'Ala ili sura Kaf, a zatim kada se digne na drugi rek'at donosi se put peta tekbir, zatim se uči sura El Fatiha i sura El Kamer ili El Gašija. Klanjač podiže ruke kod svakog tekbira u namazu. Ako nađe vremena između tekbira onda ga iskoristi za zikr kao što je preneseno: „Subhanallahi vel-hamdulillah ve la ilahe illa Allah vAllahu Ekber." A može izgovarati i druge poznate zikrove.

Bajramska hutba:

Sunnet je da imam održi hutbu nakon namaza, jednu hutbu a ne dvije, stojeći na zemlji a ne na minberu. Tako je radio Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, te pravedne halife poslije njega. Rekao je Ibn 'Abbas, radijallahu 'anhu: „Prisustvovao sam bajram namazu sa Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu Bekrom, 'Omerom i 'Osmanom i svi su klanjali bajram-namaz prije bajramske hutbe." [Muttefekun ʻalejhi]

Važna upozorenja:

1. Nema namaza (nafile) prije bajram-namaza, a ni poslije njega. Ibn 'Abbas, radijallahu 'anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, izašao na dan Bajrama, pa je klanjao dva rekata (bajram-namaza), a nije klanjao prije niti poslije njih. [Bilježi Buhari] Tako se postupa kad se klanja na musalli, ali kad se bajram-namaz klanja u mesdžidu onda se klanja dva rekata nafile (tehijjetul-mesdžid) kad se uđe u mesdžid.

2. Ezan i ikamet za bajram namaz: Prenosi se od Džabira bin Semura, radijallahu 'anhu, da je rekao: „Klanjao sam Allahovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, dva bajrama bez ezana i bez ikameta." [Bilježi Muslim]

3. Slušanje bajramske hutbe je sunnet, a ne vadžib. [El Mugni li Ibn Kudama] Rekao je En-Nevevi: „Slušanje bajramske hutbe je mustehab. Hutba i slušanje ne spadaju u šartove ispravnosti bajramskog-namaza." [El Medžmu'a] Međutim, bolje je da se sluša zbog važnosti vaza (obraćanja) i dove.

4. Izlazak žene koja ima mjesečni ciklus na Bajram, ne radi klanjanja bajram-namaza. Žena koja ima hajz (mjesečni ciklus) izlazi na Bajram da bi slušala hutbu, te aminovala na dove hatiba (imama), te radi ostvarenja bereketa Bajrama i drugih stvari.

5. Žene izlaze na Bajram bez ukrašavanja i uljepšavanja, zato što im je zabranjeno otkrivati ukrase muškarcima koji su im stranci.

6. Govor da se bajramska noć mora provesti u klanjanju noćnog namaza je novotarija (bid'a).

7. Zabranjen je post na dan Bajrama (ramazanskog i kurbanskog).

8. Onaj ko propusti bajram-namaz mora da klanja dva rek'ata onako kako smo spomenuli da se klanja bajram namaz, ili da klanja u džem'atu sa onima koji su propustili bajram-namaz. Buhari je to spomenuo u svom Sahihu u poglavlju (Koga prođe bajram-namaz klanjaće dva rek'ata).

Čestitanje Bajrama:

Od edeba Bajrama je čestitanje ljudima kao što je: „TekabbelAllahu minna ve minkum" (Da Allah primi ('ibadete) od nas i vas), ili može se reći „E'idukum mubarek, e'adehullahu 'alejkum bil-jumn vel-iman", ili može se čestitati na druge dozvoljene i lijepe načine slične gore spomenutima. Čestitanje Bajrama je bilo poznato među ashabima također, i ulema je to dozvolila. Rekao je Hafiz Ibn Hadžer: „Došlo je u hasen predaji od Džubejra bin Nefira da je rekao: „Kada bi dočekali Bajram ashabi su jednim drugima čestitali tako što bi govorili: „TekabbelAllahu minna ve minke". [Fethul-Bari] Rekao je Hafiz Dželaluddin es-Sujuti: „Ovo je pitanje često bilo postavljano, u vezi toga na šta su ljudi navikli da govore (na koji način da čestitataju) kod dolaska Bajrama, nove godine, mjeseca i dr. Da li to ima uporište u sunnetu? Stoga, sakupio sam sve u ovaj dio i nazvao sam ga: „Vusul el Imani bi Usul et-Tehani." Zatim je spomenuo mnogo šerijatsko-dozvoljenih načina česitanja među muslimanima, među kojima i čestitanje Bajrama.

Molimo Allaha da primi od nas i vas dobra djela. Neka ste svake godine u hajru.
Želimo vam mubarek Bajram i da nam ga Allah vrati pod hladom islamskog Hilafeta.

Bajram namaz

Propisi i edebi

El Himma
Islamska Država
Ševal, 1437.